

leta 1994 je prvi avtor (I. DAKSKOBLER) ob popisovanju rastlinstva v severnem delu Sabotina na grebenu nabral zvončico, ki jo je na prvi pogled določil za vrsto *Campanula rotundifolia*. Naslednjo pomlad (27. 3. 1995) se je o flori in vegetaciji Sabotina v Trstu pogovarjal z drugim avtorjem (L. POLDINIEM). Ta je omenjeno zvončico, po primerjavi s herbarijskimi primerki z Nanosa, določil za vrsto *Campanula marchesetti*. O njenem uspevanju na Sabotinu je domneval že prej, saj jo je nečvetočo opazil v severnem delu grebena. Pravilnost določitve je kasneje, 26. 3. 1996, v ljubljanskem univerzitetnem herbariju potrdil tudi prof. T. WRABER.

Marchesettijevo zvončico smo doslej našli le v severnem oz. severozahodnem delu Sabotinovega grebena (najjužneje pri koti 516 m nad žel. postajo Šentmaver). Raste v asociacijah *Genisto sericeae-Seslerietum kalnikensis* (vikariantna oblika asociacije *Genisto sericeae-Seslerietum juncifoliae*) in *Amelanchiero-Ostryetum*, torej na kamnitih traviščih in v prav tako kamnitih nizkih svetlih gozdičih črnega gabra, malega jesena, puhastega hrasta, trikrpega javorja in lipe. Po Marchesettijevih podatkih (LONA 1952: 139) naj bi vrsta *Campanula marchesettii* rasla tudi na Sv. Valentinu. Na grebenu Sv. Valentin - Sabotin in okoli glavnega vrha Sabotina je doslej nismo opazili, pač pa je v tem delu pogosta vrsta *Campanula justiniana*.

Literatura

- LONA, C. 1952: La flora delle Alpi Giulie nell'Orto botanico alpino "Juliana" di Alberto Bois de Chesne. Atti Mus. Civ. Stor. Nat. Trieste 18: 125-264, Trieste.
- WRABER, T. & P. SKOBERNE 1989: Rdeči seznam ogroženih praprotnic in semenk SR Slovenije. Varnost narave (Ljubljana) 14-15: 1-429.

Igor DAKSKOBLER & Livio POLDINI

30. *Cortusa matthioli* L.

Novo nahajališče na območju Porezna (Julijske Alpe)
New locality in the area of Mt. Porezen (the Julian Alps)

- 9749/4 (UTM VM21): Slovenija, zgornja Baška dolina, povirje Batave pod Črnim vrhom, 900 do 1000 m nm. v., koluvij ob žlebovih in grapah, *Adenostylo glabrae-Cortusetum matthioli*. Det. I. DAKSKOBLER, 2. 6. 1994, avtorjev popis.
- 9849/2 (UTM VM11): Slovenija, zgornja Baška dolina, Špičnokova grapa, okoli 900 m nm. v., vlažen previs ob manjšem slapu, *Adenostylo glabrae-Cortusetum matthioli*. Det. I. DAKSKOBLER, 26. 6. 1994 in 14. 5. 1995, avtorjev popis.

Nahajališče Matthiolijeve kortuzovke (rdečih zvončkov) na severnih pobočjih Črnega vrha (1377 m) in Špičnoka (1287 m) - 9849/2 smo podrobneje opisali pred leti (DAKSKOBLER & MAYER 1992). Do takrat smo to vrsto našli v višinskem pasu od okoli 1000 do 1350 m. Pri nadaljnjih raziskavah smo jo opazili tudi nižje, vse do nadmorske višine okoli 900 m. Najnižja nahajališča nad Batavo so že v drugem kvadrantu srednjeevropskega kartiranja flore - 9749/4.

Približno v isti nadmorski višini, okoli 900 m, sem kortuzovko našel tudi na prisojni (jugozahodni) strani grebena Črni vrh - Špičnok, v Špičnokovi grapi. Ta grapa se nižje, po združitvi

s Hejblarjevo grapo, imenuje Lajtna grapa. V Bačo se izliva pri Mahorcu. Medtem ko je nahajališče nad Batavo razmeroma obsežno in bogato, v previsu ob manjšem slapu v Špičnokovi grapi raste le okoli deset rastlin. Slap je najbrž nastal, ko se je v grapo zagozdil velik apnenčast podomni blok. Nižje so plasti skrilavega glinovca. Kortuzovka raste pod vlažnim previsom na levem bregu grape, na kolutvijalno-deluvijalnih tleh (preperini apnenca, laporja in skrilavega glinovca). Površina nahajališča je okoli 10 m². Spremljevalne vrste so: *Arabis alpina*, *Galeobdolon flavidum*, *Mycelis muralis*, *Viola biflora*, *Cystopteris fragilis*, *Veronica urticifolia*, *Cardamine trifolia* idr., ob robu tudi *Scopolia carniolica* in *Aconitum degenii* subsp. *paniculatum*. Okoliške gozdne združbe so predalpsko jelovo bukovje (*Homogyno sylvestris-Fagetum*) na levem bregu in zmerno kisloljubno bukovje (*Luzulo-Fagetum*) ter toploljubno bukovje (*Ostrya-Fagetum*) na desnem bregu grape.

Nekaj rastlin raste tudi pod podobnim previsom, nekaj metrov nižje, na desnem bregu grape, na površini 4 m². Tu so spremljevalke *Viola biflora*, *Lamium orvala*, *Campanula trachelium*, *Scrophularia nodosa*, *Adenostyles glabra* idr. To rastišče ni povsem naravno, saj opazimo ostanke nekdanjega kurišča, v nizek zid zloženo kamenje ob robu previsa. V neposredni bližini spodnjega nahajališča se konča gozdna vlaka (razširjeni nekdanji kolovoz). Ne višje in ne nižje v Špičnokovi grapi kortuzovke nisem opazil. Ker je opisano nahajališče v drugem povodju, je povsem ločeno od nahajališča pod Črnim vrhom. Res pa je, da na grebenu med Črnim vrhom in Špičnokom, na začetku strmega žleba, ki se spušča v Batavo, nekaj rastlin raste (in cveti) tudi na prisojno stran, s katere se vode spirajo že v Špičnokovo grapo.

Za uspevanje rdečih zvončkov v tej grapi je najbrž odločilna hladna mikroklima v vlažnem previsu. Nanjo gotovo vpliva človek s svojo dejavnostjo v neposredni okolici. Ob in po izgradnji vlake so npr. pod in nad slapom posekali nekaj dreves, zato je okolica previsa postala bolj odprta. V preteklosti ti vplivi (sečnja in spravilo lesa po grapi) niso bili usodni. Bo tako tudi v prihodnje? Vsekakor nahajališče kortuzovke v Špičnokovi grapi kljub skromnosti in dejstvu, da preko hriba raste na večjem območju, zasluži zaščito. Pri tem bo potrebno soglasje in razumevanje lastnikov tukajšnjih gozdov.

Literatura:

DAKSKOBLER, I., E. MAYER 1992: *Cortusa matthioli* L. am Südostrand der Alpen. Razprave 4. raz. SAZU 33(5): 115-146, Ljubljana.

Igor DAKSKOBLER

31. *Pulmonaria stiriaca* Kerner

Nova nahajališča na zahodnem robu areala (submediteransko in predalpsko območje Slovenije).

New localities in western part of distribution area (sub-Mediterranean and prae-Alpine region of Slovenia).

9947/3 (UTM UL89): Slovenija, Goriška Brda, Belski potok, 200 do 250 m nm. v., eocenski